

Uchwała Nr 12/2024
Prezydium Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 27 września 2024 r.

dotycząca poselskiego projektu *Ustawy o wychowaniu patriotycznym*

Po rozpatrzeniu, na wniosek Marszałka Sejmu z dnia 26 sierpnia 2024 r. (SPS-WP.020.204.5.2024), poselskiego projektu *ustawy o wychowaniu patriotycznym*, Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego opiniuje **negatywnie** przedłożony projekt, przedstawiając poniższe uwagi.

1. Tytuł ustawy nie odpowiada jej treści. W rzeczywistości projekt stanowi głęboką zmianę systemu oświaty w Polsce. Istotą jest bowiem wprowadzenie zmian w ustawie z dn. 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2024, poz. 737) i trzech innych ustaw, tworzących fundament systemu oświaty w Polsce.
2. W projekcie proponuje się zmiany przepisów bez analizy i oceny obecnego stanu faktycznego w oświacie oraz przyjętych już i działających rozwiązań. Na przykład proponuje się:
 - powstawanie w szkołach klubów inżynierskich, bez analizy skutków uruchomienia i prowadzenia już istniejących laboratoriów przyszłości oraz branżowych centrów doskonałości,
 - wprowadzenie obowiązkowych lekcji nauki języków programowania, choć w podstawie programowej obowiązkowo nauczanej w polskiej szkole informatyki nauka programowania już jest (należy dodać, że język programowania jest tylko narzędziem - należy uczyć programowania),
 - wprowadzenie obowiązkowych wycieczek do miejsc „związanych z polskimi tradycjami wolnościowymi, demokratycznymi i modernizacyjnymi oraz materialnym i niematerialnym dziedzictwem narodowym, a także do jednostek wojskowych i przedsiębiorstw”, bez analizy wcześniej podjętych działań, w tym ostatniego programu Ministerstwa Edukacji Narodowej pod nazwą „Podróże z klasą”.
3. Negatywnie należy ocenić proponowane zobowiązanie ministra właściwego do spraw oświaty do szczegółowego uregulowania sposobu organizacji wycieczki (art. 28c, pkt. 3), określenia kryteriów, jakimi powinny kierować się organy [...] przy ustalaniu liczby i miejsc wycieczek (pkt. 4) oraz wykazu miejsc wycieczek (pkt. 5). Propozycje tych regulacji są daleko idącą formą centralizacji zarządzania placówkami oświaty i swoistego ubezwłasnowolnienia nauczycieli i kierownictwa szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
4. Rada Główna uważa za niedopuszczalne wprowadzenie do systemu oświaty nowej instytucji o nazwie tożsamej z nazwą uznanej historycznie instytucji oświatowej, powołanej w 1773 r. Komisji Edukacji Narodowej (*Komisji nad Edukacją Młodzi Szlacheckiej Dozór Mającej*) – pierwszej w Polsce i Europie państwowej instytucji oświatowej. Jest to w opinii Rady Głównej, ogólny i podstawowy argument, dlatego nie prezentujemy wyczerpującej listy uwag szczegółowych, odnoszących się do proponowanych regulacji i zasad funkcjonowania KEN, z których wiele w projekcie ustawy jest niewłaściwych i niespójnych. Dla przykładu: podporządkowanie KEN dwóm organom jest w oczywisty sposób błędne.
5. Nie dokonano pogłębionej analizy skutków regulacji, zarówno merytorycznych, jak i ludzkich, organizacyjnych i finansowych. Tak głębokie, ustawowe zmiany w systemie oświaty powinny być również poprzedzone szerokimi, społecznymi konsultacjami.
6. Proponowane w projekcie *Ustawy o wychowaniu patriotycznym* rozwiązania mogą być jedynie głosem w dyskusji nad zmianami w oświacie i edukacji. Dyskusja taka już się rozpoczęła uruchomionymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej inicjatywami, w szczególności przygotowywanym przez Instytut Badań Edukacyjnych profilem absolwentów i idącymi za tym zmianami w podstawach programowych i organizacji nauczania w polskich szkołach. Przeprowadzenie takiej kompleksowej debaty Rada Główna uważa za pilne i niezwykle ważne.

Uchwałę otrzymuje Marszałek Sejmu i Minister Nauki.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys